

To bi se razumljiveje povedano glasilo: kazino je zbirališče, v katero zahaja marsikateri nazadnjaški tepec (asino), ki se odlikuje po svoji nadutosti in reakcionarni enostranosti, ki ne more pojmiti novodobnih svobodnejših idej. —

Da so pa bili Pavšek et consortes precej tesnosrčni reakcionarji v slovenski književnosti, o tem ne more nihče dvomiti, če pomisli, kako nestrpno so rovali zoper »Kranjsko Čebelico« in zoper Čopovo cenzorstvo. (Cf. Dun. Zv. I. c.)

L. P.

Schubertova kompetencija za Ljubljano. Gosp. Josip Čerin, koncertni vodja »Glasbene Matice« v Ljubljani, je v št. 78. »Slov. Naroda« priobčil članek, ki je nekako razjasnilo »Zvonove« notice v 4. letošnji številki. Le-ta beležka je bila posneta po ondi navedenih virih; krivda zaradi netočnosti torej nikakor ne zadeva našega poročevalca. Na željo njega samega pa priobčimo po »Slov. Narodu« posneto razjasnilo, želeč, da se pomota, ki je zašla v vse nemške životopise, popravi, za kar gre hvala g. Čerinu.

»Do 1816. l. v Ljubljani in na vsem Kranjskem ni bilo nobene glasbene šole; filharmonsko društvo se je ustanovilo šele 1821. l. Do 1805. l. je bil sicer v Ljubljani zavod za vzdrževanje deželnih trobentačev, najbrže pa on ni imel zaželjenih uspehov. Zato je škofijski kapitelj pri vladi vedno moledoval, naj kaj ukrene za izboljšanje cerkvene glasbe.

Že l. 1805. so sklenili, da poiščejo učitelja glasbe, in ta sklep je potrdil tudi cesar; vendar se je sklep izvršil šele za deset let, ko so namreč ponehali nemirni vojni časi . . . Dolžnosti in plačo tega učitelja navaja uradni list: »Dieser Musiklehrer wird während des Schuljahres mit Ausnahme der Sonn- und gebothenen Feyertage seinen Schülern täglich durch drey Stunden und nebstbey auch den Landschulkandidaten während ihres sechsmonatlichen Praeparanden-Curses dreymal in der Woche, jedesmal wenigstens durch eine Stunde den Musikunterricht ertheilen und in Hinsicht der ordentlichen Musikschüler einen Gehalt von jährl. 450 fl. M. M. (Metallmünze) aus dem Provinzialfonde, in Hinsicht der Landschulkandidaten aber eine jährl. Remunerazion von 50 fl. M. M. aus dem Normalschulfonde beziehen«. Nadalje pravi razglas, da mora učitelj biti »ein gründlich gelernter Sänger, Organist und ein ebenso guter Violinspieler, dann nicht nur die nöthigsten Kenntnisse aller gewöhnlichen Blasinstrumente besitzen, sondern auch die Fähigkeit haben muß, anderen den Unterricht darin zu ertheilen«. Ta razglas se je objavil tudi v uradnem listu graškem, dunajskem in praškem.

Oglasilo se je nato 21 prosilcev različnega stanu, med njimi tudi Schubert. Škofijski konzistorij, ki je sprejel vse prošnje, ni sam odločeval o njih; poslal jih je namreč dne 18. marcija 1816. l. tukajšnjemu filharm. društvu, da bi to sestavilo imenik prosilcev (»Competententabelle«) in izreklo o njih svojo sodbo. . . . Schuberta so v tej tabeli tako-le opisali: »Geburtsort: unbekannt; musikalische Kenntnisse: Orgel, Violin, Gesang sehr empfehlend, ist zugleich Componist; Blasinstrumente: unbekannt; Moralität: sehr gut; besondere Bemerkung: Dieser Bittwerber, dessen Alter nirgends vorkömmt, ist ein Zögling des k. k. Convikts, war Hofsängerknabe und dürfte vermuthlich sehr jung sein; er wird von dem Herrn k. k. Hofkapell-

meister Salieri für die Musiklehrstelle als fähig erklärt und selbst von der Stadthauptmannschaft und Schuloberaufsicht in Wien vorzüglich empfohlen.«

Akoravno je imel torej Schubert izvrstna spričala, je Anton Wolf, tedanji »Schuloberaufseher« (pozneje škof in slovenski mecen ljubljanski) v pismu z dne 16. julija 1816. l. priporočal guberniju na prvem mestu Jožefa Mikša: . . . „er verdient desto entschiedener den Vorzug, als er mit einer gründlichen Musikkunde auch pädagogische Kenntnisse vereinigt und sich durch Handhabung der Schulzucht hervorthut“. Za tem so bili imenovani kot najboljši: Kubik Franc, kapelnik v stolni cerkvi goriški, Sokoll Franc, učitelj glasbe v Celovcu, in Schubert Franc, pomožni učitelj na Dunaju.

Predno je pa gubernij izrekel svojo sodbo, je Mikš umaknil svojo prošnjo, in je radi tega škofijski konzistorij dne 11. avgusta nasvetoval vnovič tri prosilce; ti so bili Schauff Jakob,¹⁾ učitelj glasbe na Dunaju, Sokoll Franc in Kubik Franc. Tu je bil Schubert že izpuščen. Gubernij je na to dne 20. avgusta imenoval za učitelja Sokolla, ki je v službo stopil 10. septembra 1816. Sokoll, rodом iz Salyke na Češkem, je bil prej šest let vojaški kapelnik in je ostal v Ljubljani do smrti l. 1822. Nasledniki so mu bili Kašpar Mašek, Kamilo Mašek, Anton Nedvėd in J. A. Sokoll.«

Glasbene Matice koncerti in glasbeni večeri. Dne 17. sušca je sledil drugi glasbeni večer. V skrbni izvoditvi sta nam podala gg. Vedral in Hoffmeister Beethovnovi sonato za gosli in klavir, op. 24., ki je polna nežnega čuvstva in je iz prve dobe skladateljevega delovanja (komp. 1800), iz one dobe, v kateri ni bil Beethoven še samosvoj genij, temveč je sledil še svoje prednike. Najznamenitejša točka vsega vzporeda je bil Antona Dvořáka trio za klavir, gosli in violoncello, op. 23. (gg. Hoffmeister, Vedral in Edv. Stiaral), krepko, živahno delo češkega narodnega duha. S tema dvema točkama je zadobil večer značaj pravega komornega večera; vladala je komorna glasba, ona stroka glasbene literature, katera se je porodila v 17. stoletju v knežjih dvorcih, v komorah, in ki si je v svojem razvoju ustvarila svoj slog. Ker se zadovoljuje komorna glasba z malo glasbilo, navadno le s tremi, štirimi, ne more delovati s polnozvočjem in z raznovrstnostjo tonovskih barv, kakor veliki orkester. Nadomestiti mora ta nedostatek z drugo prednostjo, in ta nje prednost je samostojnost in istovrednost glasbil in podrobna, natančna izvršitev. Kakor vsako podrobno (detaljsko) delo zahteva tudi komorna glasba tako od izvršujočih kakor od poslušajočih udeležencev posebno iskrene in pozorne vnetosti. — Solospjevi članega člana slovenske opere, gosp. Nollija, niso zadovoljili vzpričo popolne nerazpoložitve glasu, ki je branila, da proizvedene pesmi niso uspele. Gosp. Hoffmeister je nastopil po dolgem času zopet kot solist. Hvaliti je posebno tehniško stran njegove igre, in zato gre izmed podanih točk njegovega programa Rubinsteinovi C-dur Etudi in Schubertovemu Es-dur Impromptu prednost pred ostalima. Hoffmeisterova tehnika je točna, krepka in povsem solidna — plod vztrajnega in uspešnega prizadevanja.

¹⁾ V opazki je poudaril g. Čerin, da »Schauff (ali Schauerl) Schubertu nikakor ni škodoval. Sicer pa tega (po raznih Schubertovih životopisih) ni trdil »Lj Zvon«, temveč le, da je njega nasproti Schubertu podpiral in priporočal učitelj obeh, Salieri. Te trditve si dotični životopisci pač niso izmislili brez vsake realne podlage.